

Makrellstørje

Foto: Brian J. Kerry

Status og råd

Bestandsstørrelsen for østlig makrellstørje er estimert til å være lav i forhold til den historiske mengde makrellstørje, men bestanden viser nå for første gang på veldig lang tid positive tegn til gjenoppbygging. Bestanden er fremdeles kun om lag 30 % så stor som den historiske bestandsstørrelsen. Vitenskapskomiteen i den atlantiske tunfiskkommisjonen kalt International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas (ICCAT), anbefalte i 2012 en kvote på 13 500 tonn eller lavere for 2013 og framover til neste bestandsvurdering. Dette rådet ble gitt for å oppnå en gjenoppbygging av makrellstørje i østlige Atlanterhavet og Middelhavet med 60 % sannsynlighet innen 2022. ICCAT besluttet i 2010 å sette en kvote på 12 900 tonn for makrellstørje i 2011–2013. Basert på oppdatert bestandsestimert for makrellstørje i 2012, ble totalkvoten ved konsensus blant 48 medlemmer under ICCAT sitt kommisjonsmøte i november 2012 besluttet å være 13 400 tonn pluss 100 tonn avsatt til Algerie for 2013. Det potensielle langtidsutbyttet for østlig makrellstørje er estimert til om lag 50 000 tonn årlig. På tross av forbedringer i mengde og kvalitet av dataene de siste få årene, gjenstår det betydelige databegrensninger i de siste bestandsberegningene på østlig makrellstørje fra 2012. Betydelig underrapportering av totalfangster var veldig tydelig, spesielt fra 1998–2007. For perioden 2006–2011 var de deklarete internasjonale fangstene 30 689 tonn, 34 516 tonn, 23 849 tonn, 19 701 tonn, 11 294 tonn og 9 779 tonn makrellstørje. Men vitenskapskomiteen anslår at fangstene fram til og med 2007 kan ha vært mellom 50 000–61 000 tonn per år basert på antall fartøyer som opererer i Middelhavet. ICCAT-kommisjonen har kun fulgt den vitenskapelige rådgivningen de tre siste årene.

Fiskeri

På 1950- og 1960-tallet var Norge en betydelig fiskerinasjon på østlig makrellstørje, med årlige fangster fra mindre enn 1000 tonn til nesten 15 000 tonn (se figur). Fisken ble fanget først med harpun, deretter snurpenot, og var et av våre viktigste fiskerier, spesielt på 1950-tallet. I uminnelige tider har kjønnsmoden makrellstørje fra 4–20 år, tilsvarende fisk på fra om lag 30 kg til mer enn 470 kg, besøkt norskekysten fra Oslofjorden til Troms fra juli til oktober måned. Makrellstørja ble hovedsakelig tatt med snurpenot langs hele norskekysten fra Oslofjorden til Varangerfjorden, men med et klart tyngdepunkt på Vestlandet, spesielt utenfor kysten av Rogaland og Hordaland. De største individene svømmer raskest og vandrer også lengst. Makrellstørja var en vanlig gjest frem til slutten av 1970-tallet, men det ble stadig færre fisk som fant veien til norskekysten. I 1986 var dette fisket foreløpig historie. Satellittmerker fra makrellstørje og fangster viser at makrellstørja er på vei tilbake til norske farvann i Norskehavet, og fangster av stor størje ble fanget med line ved Island høsten 2012. Norge har foreløpig satt til side sin kvote til bevaringsformål på grunn av den kritiske bestandssituasjonen makrellstørje har vært i de siste ti årene ut fra vitenskapelige undersøkelser.

Makrellstørja fiskes hovedsakelig med snurpenot og line, men også med stang, drivgam og fiskefeller. Makrellstørjen er en veldig god matfisk, som er svært ettertraktet, spesielt til det internasjonale markedet for rå sushi og sashimi. Arten har stor økonomisk betydning i sine viktigste utbredelsesområder. En enkelt makrellstørje kan omsettes for flere millioner kroner, og verdensrekorden ble satt i januar 2013 for én størje, omsatt på Tsukiji fiskemarked i Tokyo for utrolig 10 millioner norske kroner.

ØSTLIGE ATLANTERHAVET OG MIDDELHAVET

Makrell – *Thunnus thynnus* (Linnaeus 1758)

Familie: Scombridae (makrellfamilien)

Gytemråde: Østlig makrellstørje gyter i varme farvann (> 24°C) på spesifikke og avgrensede lokaliteter i Middelhavet rundt Balearene, Sicilia, Malta, Kypros og libyske farvann.

Oppvekstområde: Middelhavet, kysten av Portugal og Biscaya

Maks størrelse: > 3 m og større enn 500 kg
Levetid: 20–30 år

Føde: Krepser, småfisk og blekksprut som ung, deretter stimpfisk som makrell, sild, ansjos, tobis og brisling som voksne.

Nøkkeltall:

KVOTE 2012: –

KVOTE 2011: –

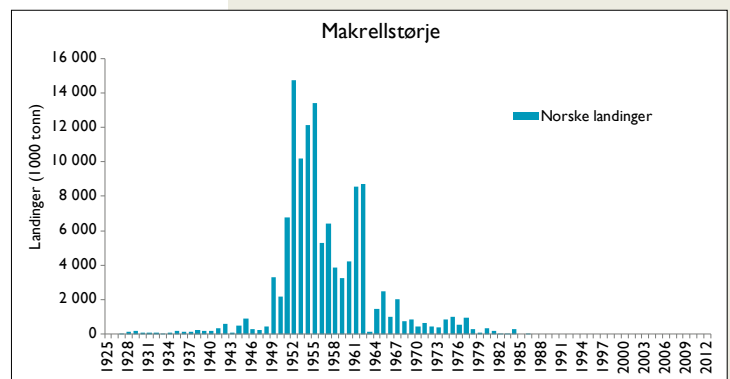
NORSK FANGSTVERDI 2011: –

NORSK EKSPORTVERDI 2011: –

Fakta om bestanden:

Makrellstørje er den aller største tunfiskarten og beinfisken på kloden, og er utbredt over hele Nord-Atlanteren og Middelhavet. Størja kan svømme 70 km/t, krysse Atlanterhavet på 50 dager og dykke ned til 500–1000 meters dyp. Den østlige makrellstørja gyter om våren i mai–juni primært på tre gytelokaliteter i Middelhavet, siden legger den ut på næringsvandring i Middelhavet og Atlanterhavet. Sild, makrell og annen stimpfisk er viktigste føden ved siden av blekksprut og krepser. Østlig makrellstørje blir kjønnsmoden 4 år gammel og er da over 1 meter lang.

Landinger av nordøstatlantisk makrell.

Reported landings of Northeast Atlantic mackerel.